

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z wniosku M. B. L.
przy uczestnictwie S. P. L. i Gminy P.
o zasiedzenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 16 lipca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w T.
z dnia 20 października 2020 r., sygn. akt VIII Ca (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od M. B. L. na rzecz Gminy

**P. kwotę 900 (dziewięćset) złotych tytułem
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 20 października 2020 r. Sąd Okręgowy w T., w sprawie z wniosku M. B. L. z udziałem S. P. L. i Gminy P. o zasiedzenie, zmienił na skutek apelacji uczestniczki postępowania Gminy P. postanowienie Sądu Rejonowego w C. z 3 marca 2020 r. w ten sposób, że oddalił wniosek oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania.

2. Od postanowienia Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiodła wnioskodawczyni, powołując się na naruszenie art. 172 § 1 i 2 k.c., art. 172 § 1 i 2 w zw. z art. 339 k.c., art. 385 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu

Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

4. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na występowanie w sprawie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Podawała, że w przedmiotowej sprawie występują istotne zagadnienia prawne i potrzeba wyjaśnienia:

- jaki jest charakter prawny użytkowania gruntów przyznawanych nauczycielom zatrudnionym w szkołach wiejskich na podstawie art. 56 ustawy z 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, a wcześniej na podstawie przepisów ustawy z 27 kwietnia 1972 r. - Karta Praw i Obowiązków Nauczycieli oraz ustawy z 27 kwietnia 1956 r. o prawach i obowiązkach nauczycieli, i czy wydanie działki i objęcie jej w posiadanie zawsze musi wiązać się z posiadaniem zależnym, przy uwzględnieniu zmieniających się stosunków społeczno-prawnych, w tym w zakresie prawa własności;

- czy objęcie w posiadanie każdego kolejnego gruntu szkolnego przez nauczyciela zatrudnionego w szkole wiejskiej, który nie stanowi deputatu nauczycielskiego jest wejściem w posiadanie samoistne nieruchomości i czy brak zwrotu takiej działki w chwili rozwiązania stosunku pracy stanowi przejaw uzewnętrznienia woli posiadania nieruchomości jak właściciel.

Skarga kasacyjna jest też, w ocenie skarżącej, oczywiście zasadna, ponieważ zaskarżone postanowienie w sposób oczywisty narusza przepisy prawa materialnego.

5. Wskazać przede wszystkim trzeba, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów budzi poważne zastrzeżenia. Jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość stwierdzenia oczywistej zasadności skargi. Przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się, co do zasady, wykluczają, ponieważ zakładają przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1), jak i prywatny skarżącego (pkt 4). Trudno sobie wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy.

6. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003/18/436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r. (II PK 284/11) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Skarżąca nie sprostала powyższym wymaganiom. Ograniczyła się do zasygnalizowania problematyki związanej z charakterem działek gruntu, które przysługiwały nauczycielom zatrudnionym na terenach wiejskich. Skuteczne

powołanie się na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga natomiast poza precyzyjnym sformułowaniem określonego, dotychczas nierozwiązanego problemu prawnego o charakterze abstrakcyjnym oraz wskazaniem przepisu stanowiącego źródło jego powstania, zaprezentowania argumentacji wykazującej istnienie na tle tego problemu rozbieżnych ocen prawnych i występowanie poważnych trudności w jego rozwiązaniu oraz przekonania, że jest ono istotne. Skarga kasacyjna tego rodzaju argumentacji nie zawiera. Samo wskazanie, że rozstrzygnięcie podanych w skardze problemów będzie miało istotne znaczenie dla rozpoznawania podobnych spraw oraz wskazanie, że brak jest na chwilę obecną orzecznictwa Sądu Najwyższego, które zajmowałoby się tymi zagadnieniami jest, wobec nieprzedstawienia argumentacji odnoszącej się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., niewystarczające dla przyjęcia, że skarżąca skutecznie wykazała, iż w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne.

7. Odnosząc się do powołanej przez skarżącą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, wskazać trzeba, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzania wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).

Skarga kasacyjna w niniejszej sprawie nie zawiera dostatecznych argumentów uzasadniających stwierdzenie występowania tak rozumianej oczywistej zasadności.

Skarżąca podała co prawda, że oczywistej zasadności skargi upatruje w nietrafnej ocenie posiadania nieruchomości, której dotyczył wniosek o zasiedzenie jako nie będącego posiadaniem samoistnym, nie podała jednak jakie konkretnie przepisy prawa zostały naruszone, w jaki sposób i nie wyjaśniła, dlaczego te naruszenia miały charakter kwalifikowany, widoczny bez potrzeby głębszej analizy i prowadziły do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Uszło uwagi skarżącej, że przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), stanowią dwa odmienne, z uwagi na funkcje, jakie pełnią, niezależne od siebie wymagania skargi kasacyjnej. Skarżąca, formułując więc wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie, powinna przedstawić wyodrębniony, samodzielny wywód prawny odnoszący się do wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Nie jest natomiast rolą Sądu Najwyższego samodzielne poszukiwanie argumentów świadczących o występowaniu w sprawie określonej przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania, w tym sięganie do uzasadnienia zarzutów przedstawionych w ramach podstaw skargi, w poszukiwaniu wskazania norm prawnych, które zostały naruszone w zaskarżonym orzeczeniu.

7. Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach orzeczono na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz w związku z § 2 pkt 5, § 5 pkt 1 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

ke